

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

METODOLOGIE
de organizare a Programului național "Școala altfel"

Publicată în: Monitorul Oficial Nr. 771 din 3 octombrie 2016

Cap. I**Prevederi generale**

Art. 1 - Programul național "Școala altfel" are o durată de 5 zile consecutive lucrătoare în timpul anului școlar și poate fi derulat pe baza unei planificări ce rămâne la decizia fiecărei unități de învățământ, conform ordinului ministrului educației naționale și cercetării științifice privind structura anului școlar, valabil în anul școlar respectiv.

Art. 2 - "Școala altfel" este un program național al cărui scop este să contribuie la dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socioemoționale în rândul copiilor preșcolari/elevilor. Cadrele didactice vor proiecta, testa și evalua abordări eficiente pentru dezvoltarea acestor competențe și abilități. Programul național "Școala altfel" oferă un spațiu de experimentare în care atât cadrele didactice, cât și elevii sunt încurajați să își manifeste creativitatea și să îmbine într-un mod atractiv teoria cu aplicațiile ei din viața de zi cu zi, învățarea cu preocupările individuale într-un context favorabil dezvoltării socioemoționale.

Art. 3 - În perioada alocată Programului național "Școala altfel" vor fi facilitate activități educaționale având una sau mai multe dintre următoarele caracteristici:

- a) transdisciplinaritate;
- b) experiențiale/de învățare prin experiență;
- c) proiectate în parteneriat cu elevi, părinți, instituții, organizații nonguvernamentale și/sau operatori economici;
- d) inovatoare pentru contextul în care sunt derulate;
- e) bazate pe constatările unor cercetări și bune practici recente din domeniul educațional.

Art. 4 - Obiectivele și activitățile proiectate și derulate în cadrul Programului național "Școala altfel" vor răspunde intereselor copiilor preșcolari/elevilor și vor reflecta preocuparea cadrelor didactice de a identifica soluții la provocările întâmpinate în facilitarea dezvoltării competenței de învățare și a abilităților socioemoționale.

Art. 5 - Obiectivele și activitățile proiectate și derulate în cadrul Programului național "Școala altfel" vor fi relaționate cu preocupările copiilor preșcolari/elevilor și vor veni în completarea experiențelor de învățare pe discipline, amplificându-le componenta de dezvoltare socioemoțională și legătura cu viața de zi cu zi. În baza experiențelor din cursul Programului național "Școala altfel", cadrele didactice vor integra cele mai eficiente abordări testate în cadrul acestui program în procesele de învățare pe tot parcursul anului școlar.

Art. 6 - În implementarea Programului național "Școala altfel" este esențială creșterea gradului de implicare a elevilor în proiectarea, derularea și evaluarea activităților de învățare. Acest program este benefic pentru dezvoltarea în rândul acestora a competenței de învățare și a abilităților socioemoționale (recunoașterea și gestionarea emoțiilor, preocuparea manifestată față de alte persoane, stabilirea unor relații pozitive, luarea unor decizii responsabile și gestionarea situațiilor provocatoare în mod constructiv).

Art. 7 - (1) Activitățile cuprinse în Programul național "Școala altfel" vor fi implementate/facilitate de cadre didactice în parteneriat cu elevi, alte cadre didactice, părinți, reprezentanți ai instituțiilor, autorităților, companiilor sau organizațiilor nonguvernamentale locale, ținând cont și de resursele disponibile în unitatea de învățământ.

(2) În derularea activităților Programului național "Școala altfel", cadrele didactice, elevii și părinții vor identifica și valorifica resurse locale. Această abordare contribuie la dezvoltarea creativității, abilităților de rezolvare a problemelor și a colaborării dintre cadre didactice, elevi, părinți și comunitate.

(3) Pentru realizarea activităților decise, cadrele didactice, elevii, părinții și partenerii unităților de învățământ se vor asigura de existența resurselor necesare, având acces la infrastructura și logistica școlii. În implementarea programului pot fi utilizate și resurse extrabugetare.

(4) Indiferent de tipurile de activități organizate, cadrele didactice vor lua toate măsurile pentru asigurarea supravegherii copiilor preșcolari/elevilor și a securității acestora pe parcursul desfășurării activităților.

Art. 8 - (1) În perioada alocată Programului național "Școala altfel" nu se organizează cursuri conform orarului obișnuit al unității de învățământ. Programul se va desfășura în conformitate cu un orar special, în

fiecare dintre cele 5 zile.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), pentru învățământul profesional și învățământul postliceal se pot organiza în această perioadă activități prevăzute în curriculumul de specialitate, la stagiile de pregătire practică, urmărind și scopul Programului național "Școala altfel", prevăzut la art. 2 al prezentei metodologii.

Art. 9 - Participarea la Programul național "Școala altfel" este obligatorie atât pentru copiii preșcolari/elevi, cât și pentru toate cadrele didactice din unitatea de învățământ.

Art. 10 - Activitățile din cadrul Programului național "Școala altfel" se pot realiza în unitatea de învățământ sau în afara acesteia, respectându-se prevederile legale cu privire la siguranța elevilor.

Art. 11 - Orice deplasare în afara unității de învățământ trebuie să aibă un pronunțat caracter educativ. Nu sunt permise deplasări ale elevilor pe durata întregului program (5 zile sau mai mult).

Art. 12 - Prezenta metodologie va fi afișată la avizierul școlii sau într-un alt loc accesibil pentru a putea fi consultată de cadre didactice, elevi, părinți și parteneri ai unității de învățământ.

Art. 13 - (1) În vederea îndeplinirii scopului Programului național "Școala altfel", inspectorii școlari vor oferi consiliere cadrelor didactice și echipelor de coordonare în proiectarea activităților.

(2) Cele mai eficiente abordări testate în cadrul acestui program vor putea fi integrate în procesele de învățare pe tot parcursul anului școlar.

Art. 14 - Nerespectarea prezentei metodologii atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute în Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, în Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, în vigoare.

Cap. II

Proiectarea, planificarea și desfășurarea activităților din cadrul Programului național "Școala altfel"

Art. 15 - În vederea planificării activităților din cadrul Programului național "Școala altfel", până la data de 10 octombrie, se vor stabili:

a) echipa de coordonare a Programului național "Școala altfel", alcătuită din director/director adjunct, membri ai consiliului profesoral (cel puțin 1 membru din comisia pentru întocmirea orarului), reprezentanți ai consiliului elevilor, reprezentanți ai comitetului de părinți, consilierul educativ și/sau coordonatorul de proiecte, consilierul școlar/mediatorul școlar;

b) calendarul de derulare a Programului național "Școala altfel", care va cuprinde: perioada de investigare a intereselor copiilor preșcolari/elevilor, perioada de alcătuire a ofertei "Școala altfel", perioada de desfășurare a programului și perioada de reflecție/analiză a rezultatelor.

Art. 16 - Componenta echipei de coordonare și calendarul Programului național "Școala altfel" vor fi analizate în cadrul consiliului profesoral și aprobate de consiliul de administrație al unității de învățământ. La ședința consiliului profesoral vor fi invitați reprezentanți ai consiliului elevilor și reprezentanți ai comitetului de părinți.

Art. 17 - Echipa de coordonare a Programului național "Școala altfel" are următoarele atribuții:

a) investigarea preocupărilor copiilor preșcolari/elevilor, stabilirea formei de prezentare a propunerilor de activități pentru oferta din cadrul programului național "Școala altfel";

b) centralizarea propunerilor de activități (durată, număr optim de elevi participanți, spațiu și materiale necesare);

c) centralizarea opțiunilor elevilor/preșcolarilor;

d) întocmirea orarului;

e) programarea utilizării spațiilor și a altor facilități ale unității de învățământ;

f) monitorizarea desfășurării Programului național "Școala altfel";

g) analiza rezultatelor Programului național "Școala altfel" și elaborarea raportului sintetic.

Art. 18 - Proiectarea activităților din cadrul Programului național "Școala altfel" se va realiza în patru etape:

a) investigarea intereselor copiilor preșcolari/elevilor;

b) alcătuirea ofertei "Școala altfel", care cuprinde o gamă cât mai variată de activități din care preșcolarii/elevii pot să aleagă;

c) înscrierea copiilor preșcolari/elevilor la activitățile Programului național "Școala altfel" (colectarea opțiunilor copiilor preșcolari/elevilor privind activitățile la care vor să participe dintre cele prezentate în oferta "Școala altfel");

d) elaborarea detaliată a programului, pe baza opțiunilor individuale ale copiilor preșcolari/elevilor.

Art. 19 - (1) Investigarea preocupărilor copiilor preșcolari/elevilor și stabilirea formei de prezentare a propunerilor de activități pentru oferta din cadrul Programului național "Școala altfel" se realizează astfel:

a) în prima etapă a proiectării Programului național "Școala altfel", echipa de coordonare a programului, în colaborare cu educatorii/învățătorii/diriginții, va investiga, colecta și centraliza preocupările preșcolarilor/elevilor (de exemplu: "Ce face un avocat la lucru?");

b) cadrele didactice, elevii, părinții și partenerii unității de învățământ vor proiecta activitățile Programului național "Școala altfel" în funcție de rezultatele investigației realizate de echipa de coordonare.

(2) Alcătuirea ofertei Programului național "Școala altfel" se realizează astfel:

a) cadrele didactice, elevii, părinții și partenerii unității de învățământ vor fi informați (prin afișarea la avizier, site, e-mail, discuții etc.) cu privire la formatul de înscriere (forma de prezentare) a activităților în oferta unității de învățământ pentru Programul național "Școala altfel" și preocupările identificate în rândul copiilor preșcolari/elevilor, cu cel puțin 3 săptămâni înainte de termenul-limită pentru elaborarea ofertei;

b) activitățile cuprinse în Programul național "Școala altfel" vor fi proiectate de cadre didactice în parteneriat cu elevi, alte cadre didactice, părinți, reprezentanți ai instituțiilor, autorităților, companiilor sau organizațiilor nonguvernamentale locale, ținând cont și de resursele disponibile în unitatea de învățământ;

c) propunerile de activități pot fi înaintate și de către elevi, părinți sau parteneri ai unității de învățământ, respectând calendarul și forma de prezentare agreeate la nivelul unității de învățământ. Activitățile propuse de elevi, părinți sau parteneri ai unității de învățământ se vor desfășura în prezența și sub supravegherea cel puțin a unui cadru didactic;

d) echipa de coordonare va centraliza activitățile educative propuse de cadrele didactice, elevii, părinții sau partenerii unităților de învățământ și va elabora oferta de activități a Programului național "Școala altfel";

e) pentru activitățile care presupun costuri din partea părinților, unitatea de învățământ va oferi în mod obligatoriu alternative gratuite.

(3) Înscrierea copiilor preșcolari/elevilor la activitățile Programului național "Școala altfel" se realizează astfel:

a) învățătorul/dirigintele va prezenta copiilor preșcolari/elevilor și părinților oferta de activități a Programului național "Școala altfel" și va centraliza înscrierile individuale ale acestora. Diriginții/Învățătorii vor oferi elevilor/părinților clarificări - dacă este cazul - în legătură cu activitățile cuprinse în oferta programului;

b) activitățile din Programul național "Școala altfel" la care se înscriu elevii trebuie să însumeze cel puțin numărul de ore la care aceștia ar fi participat într-o săptămână obișnuită de școală.

(4) Orarul detaliat al Programului național "Școala altfel" va fi elaborat de către echipa de coordonare și instituit prin decizia consiliului de administrație.

(5) Cadrele didactice ale căror activități nu întrunesc numărul minim proiectat de copii preșcolari/elevi înscriși vor participa și sprijini derularea celorlalte activități din unitatea de învățământ.

(6) Cu cel puțin două săptămâni înainte de perioada pentru care s-a planificat desfășurarea Programului național "Școala altfel", conducerea unității de învățământ va comunica inspectoratului școlar orarul programului.

(7) Orarul Programului național "Școala altfel" și distribuția copiilor preșcolari/elevilor pe activități vor fi afișate în școală și comunicate elevilor și părinților cu cel puțin două săptămâni înainte de perioada pentru care s-a planificat programul.

Cap. III

Evaluarea/Autoevaluarea învățării în cadrul Programului național "Școala altfel"

Art. 20 - Evaluarea contribuției Programului național "Școala altfel" la dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socioemoționale ale copiilor preșcolari/elevilor se va realiza prin două modalități:

a) copiii preșcolari/elevii își vor autoevalua implicarea în activități și vor reflecta asupra învățării în scris (chestionar, mesaje scrise) sau oral (reflecții de grup, focus grup), ghidați de dirigințele/învățătorul clasei;

b) cadrele didactice vor evalua comportamentele de învățare individuale și de grup, precum și schimbările de atitudini și/sau preocupări ale copiilor preșcolari/elevilor prin observare atât pe parcursul Programului național "Școala altfel", cât și după încheierea acestuia.

Art. 21 - Modul de colectare și centralizare a feedbackului și a reflecțiilor (observații, noi soluții didactice identificate) este la alegerea cadrelor didactice din unitatea de învățământ. Evaluarea se bazează pe profesionalismul și integritatea colectivului unității de învățământ și dorința acestuia de a identifica și testa

soluții pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor preșcolari/elevilor.

Cap. IV

Monitorizarea și valorificarea rezultatelor Programului național "Școala altfel"

Art. 22 - Directorul unității de învățământ va monitoriza prezența copiilor preșcolari/elevilor și a cadrelor didactice la activitățile Programului național "Școala altfel". Activitățile educative aprobate se înscriu în condica de prezență a cadrelor didactice, absențele copiilor preșcolari/elevilor se înscriu la rubrica "Purtare" din catalog.

Art. 23 - În săptămâna planificată pentru desfășurarea Programului național "Școala altfel" inspectoratele școlare vor delega inspectori școlari pentru a monitoriza activitățile organizate de unitățile de învățământ în cadrul Programului național "Școala altfel".

Art. 24 - În cadrul inspecțiilor școlare se vor evalua participarea cadrelor didactice și a copiilor preșcolari/elevilor la Programul național "Școala altfel" și respectarea prevederilor prezentei metodologii.

Art. 25 - Evaluarea Programului național "Școala altfel" are ca scop identificarea unor soluții practice și eficiente în dezvoltarea competenței de învățare și a abilităților socioemoționale ale copiilor preșcolari/elevilor. Feedbackul colectat și reflecțiile/observațiile vor fi valorificate de cadrele didactice pentru a evalua relevanța și utilitatea activităților de învățare desfășurate conform scopului enunțat al programului și pentru a le transfera pe cele eficiente în activitatea de la clasă.

Art. 26 - La cel târziu 3 săptămâni după încheierea Programului național "Școala altfel", în fiecare unitate de învățământ, în cadrul primului consiliu profesoral, se vor analiza:

- a) satisfacția cadrelor didactice privind activitățile experimentate și rezultatele observate;
- b) schimbările percepute privind așteptările, atitudinile, motivația și preocupările observate în rândul copiilor preșcolari/elevilor;
- c) nevoile și dificultățile identificate în rândul copiilor preșcolari/elevilor și măsurile de prevenire, sprijin sau remediere necesare pentru buna desfășurare a activității didactice;
- d) soluții de adaptare a activităților experimentate în cadrul Programului național "Școala altfel", pentru a putea fi folosite pe tot parcursul anului școlar, în cadrul proceselor educative organizate pe discipline școlare;
- e) soluții de îmbunătățire a modului de organizare a Programului național "Școala altfel" în următorul an.

Art. 27 - La activitatea de analiză/reflecție din cadrul consiliului profesoral vor fi invitați și reprezentanți ai elevilor și părinților, precum și ai altor instituții/organizații nonguvernamentale implicate în activitățile de învățare din Programul național "Școala altfel". În urma acestei analize se va întocmi un raport sintetic al programului, care va oferi informații privind prezența copiilor preșcolari/elevilor și a cadrelor didactice la activități și va evidenția reușitele, dificultățile, resursele și soluțiile identificate de unitățile de învățământ pentru dezvoltarea de către preșcolari/elevi a competenței de învățare și a abilităților socioemoționale.

Art. 28 - Ședința de analiză va fi condusă de directorul unității de învățământ, care va asigura colectarea informațiilor relevante pentru elaborarea raportului de evaluare a Programului național "Școala altfel", pe care îl va transmite ulterior către inspectoratul școlar.

Art. 29 - (1) La sfârșitul anului școlar, inspectoratele școlare vor include în raportul privind starea învățământului un capitol referitor la Programul național "Școala altfel".

(2) Raportul sintetic va oferi informații privind prezența copiilor preșcolari/elevilor și cadrelor didactice la activități și va evidenția dificultățile, resursele și soluțiile identificate de unitățile de învățământ pentru exersarea de către preșcolari/elevi a competenței de învățare și a abilităților socioemoționale.

Cap. V

Diseminarea și recunoașterea exemplelor de bune practici identificate în cadrul programului

Art. 30 - Unitățile de învățământ sunt încurajate să promoveze activitatea și rezultatele Programului național "Școala altfel" în rândul părinților și publicului larg. Vor fi folosite mijloace de promovare, precum prezentarea activităților pe site-ul propriu, pe cel al partenerilor implicați în activități, informări/articole în mass-media locală sau centrală, fotografii, filme.

Art. 31 - În baza instrumentelor și criteriilor de evaluare agreeate, fiecare unitate de învățământ va selecta o activitate din cele desfășurate, cu care să participe la competiția "Școala altfel" desfășurată la nivel județean/al municipiului București.

Art. 32 - Pentru a participa la competiția organizată la nivel județean/al municipiului București, unitatea de

învățământ va încărca, pe site-ul inspectoratului școlar, dosarul celei mai bune activități selectate, la rubrica dedicată competiției din cadrul Programului național "Școala altfel".

Art. 33 - La nivel județean/al municipiului București, competiția își propune să selecteze și să promoveze pe site-ul inspectoratului 10 activități care s-au desfășurat în cadrul programului național "Școala altfel" și s-au dovedit eficiente în dezvoltarea competențelor de învățare și a abilităților socioemoționale.

Art. 34 - Selecția activităților se va face de către o comisie constituită la nivel județean/al municipiului București, în baza unor criterii stabilite de inspectoratul școlar printr-o procedură transparentă, prin implicarea consiliului județean/al municipiului București al elevilor, a organizațiilor reprezentative ale părinților și a consiliului consultativ al cadrelor didactice. Criteriile și modul de evaluare vor fi stabilite de fiecare inspectorat și comunicate unităților de învățământ din subordine și publicului larg în timp util, dar nu mai târziu de data de 10 octombrie. Termenul-limită de trimitere a dosarelor activităților selectate de fiecare școală este 16 iunie.

Art. 35 - Fiecare inspectorat va stabili, prin decizie a inspectorului școlar general, componența comisiei de evaluare a dosarelor activităților primite de la unitățile de învățământ. Comisia va evalua dosarele depuse, în conformitate cu modalitățile și criteriile stabilite la nivelul inspectoratului și comunicate public.

Art. 36 - În baza instrumentelor și criteriilor de evaluare stabilite la nivelul inspectoratelor școlare, activitățile desfășurate pot fi premiate la nivelul județului/al municipiului București, cu sprijinul autorităților administrației publice locale, al partenerilor educaționali, din resurse proprii etc.

Art. 37 - (1) Cele 10 activități desfășurate în cadrul Programului național "Școala altfel" și selectate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București vor participa la competiția organizată la nivel național de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, conform unei proceduri ce va fi transmisă inspectoratelor școlare, până la data de 1 aprilie.

(2) Premiera activităților se va realiza până la data de 1 octombrie a anului școlar următor.

Art. 38 - Termenii și expresiile utilizate în cuprinsul prezentei metodologii sunt definite în anexa care face parte integrantă din prezenta metodologie.

Anexă la metodologie

GLOSAR

1. ***A învăța să înveți*** reflectă abilitatea/competența de a te angaja în învățare și a persevera, a-ți organiza propriul demers de învățare, inclusiv prin gestionarea eficientă a timpului și a informațiilor, atât individual, cât și în grup. Această competență presupune conștientizarea propriilor procese și nevoi de învățare, identificarea oportunităților existente și abilitatea de a depăși obstacole pentru a învăța cu succes. Această competență include dobândirea, procesarea și asimilarea noilor cunoștințe și aptitudini, precum și identificarea și recurgerea la îndrumare și sprijin. Motivația și încrederea sunt esențiale pentru dezvoltarea competenței "a învăța să înveți". Persoanele care au această competență sunt capabile să utilizeze și să aplice cunoștințele și experiențele anterioare într-o varietate de contexte: acasă, la locul de muncă, în instituții de învățământ și formare. [Education Council (2006) Recommendation of the European Parliament and the Council of Europe 18 December 2006 on key competencies for lifelong learning (2006/962/EC)]

2. ***Abilitățile socioemoționale*** includ 5 arii de dezvoltare ale copiilor preșcolari/elevilor: autocunoaștere (abilitatea de a-și recunoaște emoțiile, gândurile și influența asupra comportamentului, de a autoevalua punctele tari și de creștere, precum și de a manifesta un nivel optim de încredere personală), autogestionare/autoreglare (abilitatea de a gestiona eficient propriile emoții, gânduri și comportamente, incluzând managementul stresului, impulsurilor, precum și automotivarea pentru îndeplinirea unor obiective personale și/sau de învățare), abilități sociale (înțelegerea perspectivei celuilalt, empatizarea cu persoane din diferite culturi, înțelegerea normelor sociale, cetățenești, comunitare și etice, valorizarea resurselor și sprijinului familiei, școlii și comunității), abilități de relaționare (abilitatea de a stabili și menține relații sănătoase și satisfăcătoare cu indivizi și grupuri, inclusiv abilitățile de comunicare clară, ascultare activă și de a cere și oferi sprijin), abilitatea de a lua decizii într-un mod responsabil (abilitatea de a face alegeri personale și privind interacțiunile sociale pe baza unor standarde etice, de siguranță, sociale, precum și evaluând realist consecințele diverselor acțiuni asupra bunăstării personale, a celorlalți și asupra mediului). (traducere a definiției date de ***Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning***)

3. ***Învățarea experiențială/prin experiență*** reprezintă o modalitate de învățare în care

educatorul/învățătorul/profesorul îi implică pe copiii preșcolari/elevi în experiențe directe și procese de reflecție (analiză) pentru a crește nivelul de cunoștințe, a dezvolta abilități, atitudini și capacitatea acestora de contribui la binele comunității. În filozofia învățării prin experiență, prelegerea pe o anumită temă poate fi înlocuită cu experiențe diverse (jocuri de rol, vizite, interviuri, teatru forum, interacțiuni cu un anumit mediu/persoane/probleme, rezolvarea de probleme) și analiza/reflecția asupra comportamentelor și sentimentelor avute, asupra lecțiilor învățate și aplicațiilor în viața de zi cu zi (Ce s-a întâmplat? Cum v-ați simțit? Ce ați observat? Ce înseamnă asta? Cum se aplică în viața de zi cu zi? Ce comportament nou ați vrea să adoptați?). Ciclul învățării prin experiență (v. David Kolb) cuprinde 4 etape: experiența concretă, reflecția (analiza gândurilor, sentimentelor și observațiilor), conceptualizarea abstractă (formularea concluziilor/lecțiilor învățate) și experimentarea activă (aplicarea celor învățate în viața de zi cu zi/alte contexte). (Asociația pentru educație prin experiență)

Procesat de CT